

Det försvunna alternativet

Regeringskrisen i februari ledde inte till att socialdemokratin då förlorade regeringsmakten. Långsiktigt fick den emellertid förmodligen större konsekvenser för socialdemokratin än så. Regeringsmakten kan nämligen alltid återvinnas nästa val. Myten om att socialdemokratin är ett självständigt regeringsalternativ kan däremot inte återupplivas med mindre än att socialdemokraterna vinner en egen majoritet. Det förefaller inte särskilt sannolikt att detta skulle inträffa under 1990-talet.

Därmed förändras grundförutsättningarna för all politisk diskussion. Där socialdemokratin tidigare har varit utgångspunkten kring vilken alternativ har formats kommer socialdemokratin vara ett parti bland andra. Där socialdemokratin varit ett kraftcentrum kring vilket andra partier tenderat att definiera sin politik står socialdemokratin i framtiden för en modell som man måste söka sig ifrån. Den politiska debatten styrs i hög grad av de föreställningar som råder om vem som kan hantera regeringsmakten. Regeringskrisen ledde visserligen till att samma regering kom tillbaka men den dominans som föreställningen om att socialdemokratin har en särskild förmåga att regera finns ej längre kvar. Förtrollningen är bruten.

Den socialdemokratiska dominans som präglat svensk politik hade sin grund i att socialdemokratin ensam kunde regera landet, eller att människor levde i denna föreställning. Denna föreställning var korrekt så länge socialdemokratin kunde föra en politik som inte utmanade kommunisterna. Nu går inte detta längre. Därför förändras socialdemokratins roll i svensk politik i grunden.

Samma tveksamheter, samma frågetecken och samma osäkerheter som rört borgerlighetens regeringsalternativ gäller i dag socialdemokratin. Lika lite som de borgerliga partierna kan socialdemokratin presentera ett samlat och självständigt regeringsalternativ före ett val. Socialdemokraterna måste nämligen inte bara klargöra för sig själva vad man tycker i de viktiga frågorna, man måste också i de viktigaste frågorna göra klart för väljarna med vem eller vilka man vill samarbeta och regera. Självfallet kommer detta förändrade politiska mönster inte bara att påverka socialdemokraternas ställning i den politiska debatten utan också föreställningen om att socialdemokratisk politik är utgångspunkten i den politiska debatten från vilken andra förslag är avvikande och kanske rent av politiskt omöjliga.

För de borgerliga partierna finns det tre viktiga slutsatser att dra av detta förutom att socialdemokratins nedgång är att välkomna.

För det första måste de borgerliga partierna klargöra att med en borgerlig majoritet i riksdagen blir det borgerlig politik. De borgerliga partierna måste visa att man vill ha regeringsmakten och att man ser många möjligheter till att utnyttja den för en politisk förändring. Detta säger inget om under vilka former samverkan skall ske. Det viktiga är att inget borgerligt parti medverkar till att konservera socialdemokratin vid makten.

För det andra ställer denna nya 90-talssituation mindre krav på att de tre borgerliga partierna presenterar ett sammanhållet regeringsalternativ, det finns nämligen inget att vara alternativ till. Det gör att de borgerliga partierna var för sig

men också tillsammans kan koncentrera kraften på att utveckla och erbjuda väljarna ett alternativ för förändring.

Sverige behöver ett uppbrott under 1990-talet. Det eller de partier som kan visa att man har en politik som erbjuder en förändring som gör att Sverige kan följa med i den förändringens vind som blåser över hela Europa kommer att vinna väljarnas förtroende. Vad än viktigare är, det är endast så väljarna kan känna förtroende för att det politiska systemet erbjuder möjligheter till förändringar.

För det tredje måste de borgerliga partierna som ett led i detta större utrymme för självständiga alternativ i gen-

gäld kraftigare än tidigare manifestera att det är med de andra borgerliga partierna man vill samarbeta och att man är beredd att göra eftergifter för att kunna göra detta.

En borgerlig allians på den grunden skulle mötas av ett varmt välkomnande. Skulle något av de borgerliga partierna välja att markera ut sig från en sådan eller att samverka med socialdemokratin lämnar man fältet öppet för de andra att växa sig starka. Väljarna kommer att vilja ha en ny politik under 1990-talet. De partier som erbjuder denna kommer att få tillräcklig styrka. Socialdemokratin har förlorat sin.